

מסורת הש"ס

(א) לקמן פו., (ב) ע"י חוט' בכורות לא: ד"ה א"כ, (ג) ב"ב קמט: פלה פ"ג מ"ח לעיל ח.; (ד) ג"י רש"ל דאמר הכי הא., (ה) ז"ל דבחיותא, (ו) דנדרס כד, (ז) נעיל מ"א, (ח) ז"ל דמוקי מהר"ם, (ט) מהרש"ל, (י) וע"ע חוט' וזכוס ל' ד"ה דבריו,

מוסף רש"י

קנו ומשחררין זה את זה. קנו כל הנכסים ומנאל כל אחד חציו בן חורין וחציו עבד לחצרו ומשחררים זה את זה חתימן (קמח) (פז). הכותב כל נכסיו לעבדו. כגון כל נכסי נתונין קי, יצא לחירות. אף הוא צנלל נכסים וכל שאר נכסים נמי קנה (קע"ז ח.). שייר קרקע כל שהוא. קרקע לאו דוקא כדאמר ב"ב ב"י מי שנתן (שס). לא יצא לחירות. דנשלמא רישא דלא גלי דעמיה נדחת לשורא לא אמרינן דשייר, אצל הכה נדחת לשורא אמרינן לדידה נמי שייר ויז אמר כל נכסי קי אשאר נכסים קאמר ולתנופי ליה קאמי ולא שחרריה ביון דלא אמר ליה עמנך ונכסי (שס) זא: שהעבד הוקם לקרקעות דמינן והסתכלם, והאי קרקע כל שהוא איכא למחר עטל העבד הוא אומר ומנאל ששני בן חורין וגם הנכסים לא קנה, ור"ה אס אמר חוץ ממעטלנן כל שהוא, כדמפרש ר"ה לקמיה שעשו התעטלנן שייר אצל העבד, דלמנאל האי עבד הוא התעטלנן ששייר, דעבדא מיעטלנן, אצל אס אמר כל נכסי נתונים קי חוץ משהי פלוגי, הכי הוא בן חורין, שהעבד אינו צנלל אותו שדה שפירש (רשב"ם ב"ב קמח). לעולם הוא בן חורין. אס שייר קרקע כל שהוא, דשייר קרקע ולא עבד (שס) דמאי דגלי גלי ומאי דלא גלי לא גלי (קע"ז ט.). עד שיאמר ב"י חוץ מאחד מרבווא. עד שיאמר סתם חוץ מדבר מועט ולא יפרש מה הוא משייר, דהאס אמרינן דאחד מרבווא דקאמר דהיינו עבד וזיהו לא חשב ליה אלא כדאד מרבווא צנכסים, אע"ג דשוי טפי (שס) שההוא אחד מרבווא אעבד קאי ואינו משוחרר, ודך כבוד כתב לעבדו קי ומ"מ לא קנה כלס (ב"ב שס).

של שני שוספין. דכיון דאין לו צו אלא חציו אפי' רצנן מודו דקנה כי שחרריה לפלגיה דהא לא שׂיר מידי והוי כאלה דנפקא מיניה לגמרי: **מחלוקת**. דרבי ורבנן: **והניח חציו**. דנענין דניפוק כוליה מיניה כי אשה: **אצל שיחרר חציו**. ומכר תחילה חציו או צבת אחת:

הכוסב נכסיו לשני עצדיו. שכתב שני שטרות כל נכסיו לזה וכל נכסיו לזה וזכה לשניה אחד צבת אחת לשניהם דפלגי דלא קדם אחד לחצירו: **והן משחררין זה אס זה**. לפי שכל אחד זכה בחצי חצירו: **הא דאמר כולו**. קמיימא כגון שכתב שני שטרות כדפרישית וצכל אחד כתב כל נכסי לפלוני עצדי ומודו רצנן דכיון דזכה להם צבת אחת ונפקי כולוהו מיניה קנו. ובתרייתא דאמר חצי חצי בשטר האחד כתב חצי נכסי לך וכן בשני לחצירו לפיכך לא קנו דהוה ליה צכל אחד שחרר חציו והניח חציו. ולא מיעביא כתב ומסר לזה והדר מסר לזה דלא קנו דכי מסר לקמא שייר פלגיה ולא קנה וכן לשני אלא אפילו מסר לשניהם כאחת לא קנו דכיון דחצי נכסי כתב ואיכא שויר: **מדקמני סיפא**.^[כדצריימא] **ואס אמר חצי חצי לא קנו**. וסלקא דעתין דהכי קאמר ואס אמר חצי חצי נמי לא קנו: **מכלל דרישא דאמר כולו**. ואפ"ה לא קנו: **בשטר אחד**.

לא קנה כגון כל נכסי לפלוני ופלוגי עבדיי דכתיב^{[ל}ה ולא לה ולחצרתה אין שתי נשים מתגרשות בגט אחד ואין שני עצדים משתחררים בגט אחד: **מאי איניא**. דפרש סיפא לרישא דאמר חצי חצי כדאמרן: ה"ק. כלומר לאו פרושי קמפרש: **אף בשני שטרות נמי לא קנו**. משום דשייר: **כאן צבת אחת**. ותריייהו דלאמר כולו והא דקמני קנו שמסר שני השטרות צבת אחת והא דתני לא קנו צוה אחר זה: **דשנינן מעיקרא**. צקני לישני כולו: דקרי להו עבדיי. בשטר גופיה דקתני כל נכסי לפלוני ופלוגי עבדיי שמע מינה לא שחררינהו לדידהו וטועה דסבד יכול הוא לתת להם שאר נכסים צלל שחרור: שייר **קרקע כל שהוא**. דכתב חוץ מן הקרקע כל שהוא: לא יאל בן חורין. דלא ידענין הוי קרקע שייר וצכל כל שהוא אמרי' האי שייר וכיון דקרקעות לא קנה לגופיה נמי לא קנה דלא פלגינן דיצורא הואיל וצחד דיצורא אקני ליה גופיה ונכסים ופלגא דיצורא לא איתקיים אידך פלגא נמי לא מיקיים: **ור"ש**. סבד פלגינן הואיל והזכיר קרקע בשורא קרקעות הוא דלא קנה אצל הוא עצמו דליכא לספוקי בשורא קנה: **חוץ מאחד** שורא אמרינן היינו איהו דשייריה ולדידה לא חשיב ליה אלא אחד מרבווא: **נגחו שור**. אמתני' קאי מי שחציו עבד כו' ו ומימרא בעלמא הוא: **יוס של רצו לרצו**. אס ציוס של רצו נגחו וחצב צו פחת דמיו לרצו. שור משלם נזק דהיינו פחת דמים: **איסורא לא קאמרינן**. דמיהוי לחלאין אצל כל זכייט ממון כי היכי דמלאכתו תלויה צימים כן כל שצח ממון: **המים**. צשור המועד קאי דגבי עבד נותן שלשים כסף דהיינו קנס דאפילו אינו שוה דינר נותן שלשים פלג וצבי בן חורין נותן כופר דהיינו דמי ההרוג: וחצי

השולח פרק רביעי גימין

מב.

בעבד של שני שותפין ודברי הבבלי וא"ת והא לר' אליעזר דבבלי החובל (ב"ק דף ז.) אינו יכול לשחרר חלקו כמו שאינו יואל צשן ועין דבעינן עבדו המיוחד לו^[כ] ומוקי התם אליביה הא דאמר אמיתר איש ואשה שמכרו צנכסי מלוג לא עשו ולא כלום וקאמר התם חציו עבד וחציו בן חורין וכן עבד של שני שותפין^[כ] [פי' אליביה דר"א] אין יואלין צראשי איצרים וי"ל דשותפין דהתם היינו לזה גוף ולזה פירות כמו מוכר עבדו לאחר ופסק עמו ע"מ שישמטו ל' יוס דהוי דומיא דאיש ואשה אצל כשיש לו גוף ופירות יכול לשחרר חציו והא דקאמר התם חציו עבד וחציו בן חורין היינו למשנה אחרונה וא"ת והא אמיתר גופיה אית ליה לעיל לחד לישנא דמפקיר עבדו יש לו תקנה בשטר וי"ל דשטר דלאי מפקיע איסורא כדאמרינן לעיל מה אשה איסורא ולא ממונא: **הא דאמר חצי חצי**.

פי' צקונטרס שכתב בשטר אחד חצי נכסי קי וכן צשני לחצרו ואפי' מסר צבת אחת לא קנו דלמנאל חד פלגא הוא דכתב למרוייהו ואיכא שויר וקשה לרצינו שמואל דהא מדקאמר כל נכסי משמע שמפרש בשטר שחציו שנתן לזה לא נתן לזה אחר זה הכל נתן לשניהם ועוד מדמפלוגי צין אמר כולו לאמר חצי משמע דוקא אמר כולו קנו אצל חצי אפי' פירש שלא חצי אחד נותן לשניהם אלא הכל אפ"ה לא קנו^[כ] ונראה לרצינו שמואל^[כ] דרצה לטעמיה דאית ליה צפ' שני דקידושין (דף כ.) וצמי שהוציאוהו (ש"יזין ג.) כל שאין צוה אחר זה אפי' צבת אחת אינו וצוה אחר זה לא קנה^[כ] כיון דשייר^[כ] ולא דמי לשחרר חציו ומכר חציו דהתם הוי צוה אחר זה אס מכר חציו תחילה וקצת קשה לפירושו דאס כן כי אמר כולו נמי לא ליקני צבת אחת כיון דצוה אחר זה שני לא קני כמו צמקדש שתי אחיות דאין מקודשות כיון דצוה אחר זה לא תפסי קדושין צשניה אלא ודאי היכא שהראשון מונע את השני מלחול כמו צשתי אחיות שמונעים קידושי הראשונה מלחול קידושי שניה אצל הכא הא דלא קני שני צוה אחר זה לאו משום דלא חזי לקנות אלא משום דכבד נסתלק הנותן ואין לו צבה כלום^[כ] מידי דהוה אנותן כל נכסיו לשנים וכתב לכל א' נכסי נתונין קי צמתנה וזכה לכן צבת אחת דקנו כל הנכסים^[כ] ואין לדמות ממון הראוי לחלק ואיתיה לחלאין כדאמר התם אמעשר^[כ]: **מאי אידיא חצי אפי'** בולדו נמי. הכא ליכא לשנויי תנא סיפא לגלויי ארישא דפשיטא דבשטר

אחד אין חילוק צין אמר חצי לאמר כולו^[כ]: **י"ב של רבו לרבו**. היינו למשנה ראשונה^[כ] דלמשנה אחרונה^[כ] מעשה ידי שלו דצסמוך מדמי ליה למעוכב גט שחרור^[כ] ומיהו נ"מ אף למשנה אחרונה כגון צשל יתומים קטנים דלאו צני כפייה נינהו או צחציה שפחה וצזיה צת חורין^[כ] ולא נגהו צה מנהג הפקר וקצת תימה כיון דלפי משנה אחרונה מעשה ידי שלו מה הרויח לעיל ההוא צצרא דאקני לצנו קטן^[כ] והא מכי משחרריה חצריה לפלגיה מיד וכה העבד צעלמו והוה ליה מעוכב גט שחרור ואין יכול להקנות לצנו אלא מה שיש לעלמו צו אצל טפי לא ושמא הקנה לצנו קודם ששחררו חצירו לפי שהיה יודע שחצרו היה רואה לשחרר חלקו:

שור

עין משפט ונר מצוה

צד א ב מיי פ"ו מהל' עבדים הלכ' ד סמג עשין פו טור ש"ע י"ד סי' רסו סעיף ס':

צצה ג ד מיי שם הלכה ג טוש"ע שם סעיף טו: **צצו** ה מיי פ"ד מהל' חובל ונוזק הלכ' יב סמג עשין ע טוש"ע ח"מ סי' מכל סעיף ד וטוש"ע י"ד סי' רסו סעיף סב': **צצו ו** מיי פ"א מהל' מקי ממון הלכ' צ סמג עשין פו טוש"ע י"ד סי' רסו סעיף סב':

מוסף תוספות

מוסף תוספות

א. [דאליה] אדמפלוג בין אמר כולו להיכא דאמר חצי חצי לפילוגי הכל בחצי חצי בין היכא שפירש חצי אחר בין היכא שלא פירש. חוט' הרא"ש. ב. דאע"פ שפירש דשני החצאין נתן לשניהם לא קנו. חוט' הרא"ש. ג. שאם נתן המחצית לזה ואחר זמן נתן המחצית האחר לזה דבאי לא קנו. ר"ן. ד. וק"ל דאפי' כי כל נכסיו לעבדו ושייר קרקע כל שוה, אף עצמו לא קנה, שני. חוט' הרא"ש. ו. ואי אתי ראשון דוכה בהם ומקנה אותם לשני קנה שני. חוט' הרא"ש. ו. אע"ג דבזה אח"י השני לא קנה. חוט' הרא"ש. ז. עי' חוט' ה"נ שני עבדים אינן יוצאין בגט אחד. נטו קדשקס. ט. דקתני עובד את רבו יום אחד וצאת עצמו יום אחד. רש"י. י. כיון שכופין את רבו, אפי' בעוד שלא כפו אותו אינו עובדו. רש"י. יא. וא"ת, למשנה ראשונה מאי דהוה הוה. חוט' הרא"ש. יב. דלא מפקדא אפריה ורביה. ר"ן. יג. בתר דשחרר חבריה לפלגא. חוט' הרא"ש.

מוסף ר"ד

פסקי ר"ד

דברי הכל אף בשטר קנה שכל אחד משחרר כל חלקו ולא שייר בו כלום ולא דמי למשחרר חצי עבדו. ואין שני עבדים משתחררים בשטר א' כמו שאין שתי נשים מתגרשות בגט א'.